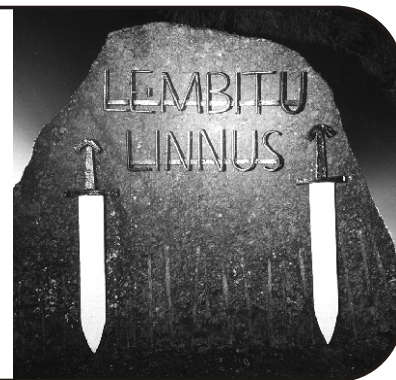

LEOLE

ELU AKNA TAGA

Eesti Ornitoloogiaühing kuulutas 2002. aasta linnuks põld- ja koduvarblase, sest tegemist on eestlasele ühe tuntuma ja lähedasema linnuga. Ühing valib aasta lindu juba 1995. aastast alates ning siis sai selle tiitli omanikuks rukkirääk. Mullu oli aasta lind kiivitaja ning 2000. aastal suitsupääsuke. Ornitoloogiaühing jagab oma liikmetele igal aastal välja väikesed ankeetküsitlused, et selgitada välja aasta lind.

Inimene on hävitanud loodust ja lindudele sobilikke pesitsuspaiku. Meie kohus on abistada neid, kellele oleme liiga teinud. Igäüks meist on linde toitnud, kuid kuivõrd järjekindlad me oleme? Rein Valdmaa eliitlokaalis Arturi Juures võib näha nurgakest, kust külastaja saab kaasa võtta saiapätsi ja minna õue parte toitmata. Õeldakse, et nõrgema abistamine õilistab inimest. Miks mitte muutuda õilsamaks meil kõigil.

Loodusearmastust hakatakse kasvatama juba lapseast. Minu isa oli metsavaht ja võttis mind kui vanemat last alati igale poole kaasa. Isa tutvustas mulle lindu, mis on tänapäeval haruldane. Selleks oli siniraag, kelle sulestik on ainult

sinistes toonides. Tema tiibade lennused on sinimustvalget värvi. Teine ilus lind, mida varakult tundma õppisin, on peoleo. Tema sulestikku ehivad kõikvõimalikud kollased toonid. Peoleo häälitsemise õpetas mulle isa selgeks. Vene sumuaias pesitseb igal aastal üks paar peoleosid. Kevadel ütlen ma nende laulu põhjal alati ära, et nad on kohale saabunud, sest isapeoleol on väga kõlav hää. Ühel kevadel nägin luteri suruual kuut rivaalitsevat isapeoleod. Kogu territoorium, mille üle võitlus käis, oli nende kisa täis. Sinna juurde lisandus vägev laul. See oli unustamatu vaatepilt. Kolmas imeiliste värvidega lind on roherähn, kes käib vahel ka mu köögiakna taga maiustamas. Nendel on sulestik kõikvõimalikes rohelistes värvides, ainult pealael on punane tutt. Ma ei teagi teisi nii erksavärvilisi linde.

Kui kevadel õue lähen, saan aru, millised rändlinnud on juba kohal. Meil elab punarinnaeste paar, kes on küll arad, kuid kui nad on inimesega ära harjunud, siis nad enam ei karda. Kui ema muneb, siis isas lind kaugemale ei lähe. Pesa on neil tavaliselt metsviinapuude sees. Talvel käivad meie metsviinapuude marjadega rästad maiustamas. 1985.

aaastal, mil oli soe suvi ja öösiti ei saanud kinniste akendega enam toas magada, tulid meie trepiräästas elutsevad suitsupääsukesed lausa tuppa, lendlesid voodi kohal ja nende tiivalöökidest sahisenud tuul paitas lausa põski. Kui välisuks oli palavate ilmade tõttu avatud, lendas isapääsuke kööki kupli peale. Kui elutoast kostus muusikat, siis arvas ta, et tegemist on rivaaliga ja ta lendas sinna edasi. Pidin meie koridori-pegeligi saunalinaga kinni katma, et ta peegelpilti rivaaliks ei peaks. Vastu peeglit lennates muutus nokk veriseks, kuid õnneks midagi hullu ei juhtunud. Juhtus kord nii, et pääsu-paaril oli ellu jäänud palju poegi ja nad ei mahtunud suurem aks kasvades enam pessa. Kinnitasime pesa alla tordikarbi, kus siis osa poegi üles kasvasidki. Pääsuema on tulnud isegi mu käe juurde, kui ta pesast mahakukkunud poega traadile aitasin. Lindudele oleme sättinud üles kuivanud alõtshapuu oksad, mille läbimõõt ei tohi olla rohkem kui üks sentimeeter. Kinnitame sinna peki tükke ja konservikarbid es rasvaga läbiimmutatud kaerahelbeid. Linnud hakkavad toitu nõudma juba septembrikuu alguses. Olen näinud oma akna taga söömas sootihaseid, põhjatihaseid, sinitihaseid, rasvatihaseid, puukoristajat, väikest kirjurähni ja roherähni. Soojal ajal, mil nad pesa punuvad ja aktiivset pereelu elavad, nad toitu nõudmas enam ei käi.

Kord nägin akna taga oravat, kes sai kätte pekinaha, mis oli tihaste poolt sinna rippuma jäetud. Nägin, et ta kadus sellega naabermaja pööningule, kus ta pesitses ja oma poegi kasvatas. Kord soojal kevadpäeval lendas tihane mu aknale ja siutsus haledasti. Üks tihastest oli hukka saanud. Peagi tõi ta kaasa kolm sulupuntrakest, et ma aitaksin tal neid toita, kuna üksinda ei tuleks lind sellega toime. Panin keset suve pekitüki välja ja see pidas paika, et ta abi vajab: nägin, kuidas ta pekitükkidega poegi toitit. Lastel olid suud kõrvuni lahti ja nii ta neid toitit. Lapsekesed rippusid pea alaspidi alõtshaokstel, sest nad ei osanud veel istuda.

Aga varblased ei oska üldsegi pea alaspidi rippudes toitu karpidest kätte saada nii nagu tihased seda teevad. Kuid ühed intelligentsemad varblased said sellega hakkama. Nägin, kuidas harjutamine varblastest meistrid tegid ja me hakkasime neid varblasi naljatledes "tihavarblasteks" kutsuma. Nad olid üsna võimukad ja ajasid tihaseid minema. Varblaseparved olid tänavu väga suured. Neile panen õuele lumest puhtaksroogitud maapinnale hirsi-teri. Tihased käivad sulaimaga lumepesus, siis on nende taguotsad kõik märjad. Pakaseliste ilmadega ööbivad nad kusagil korstnates, sest hommikuti on nad nagu tahmatondid. Kui toit otsa saab, algab skandaal, äge koputamine ja aknataku väljakiskumine. Olen söömas näinud ka rõngastatud linde ja isegi murtud jalakesega lindu. Nii vaaded pole meist keegi, et ei suudaks lindudele teri välja viia. Lindudest on ju palju abi. Meie aiast ei ole pahklestega muid röövikuid. Ka herilasi võiksid inimesed kaitsma, sest herilased toidavad oma poegi kapsusside röövikutega: herilane tükel-dab ussi ja viib oma poegadele. Võiksin lindudest veel väga pikalt kirjutada. Elu akna taga on ju nii põnev.

Tiia Vendelin

Tosinast tihasest julges poseerida vaid kolm

FOTOD: Jaanus Siim

OMAVALITSUSTES

Suure-Jaani Linnavalitsus

10. detsembril väljastati kasutusluba Järve tn 3 arihoonele; määrati sotsiaaltoetusi vastavalt sotsiaalkomisjoni ettepanekutele; väljastati tegutsemisloa füüsilisest isikust ettevõtjatele Eha Valgule massaažiteenuste ja Evi Maisalule ning Aime Eltsule juuksuriteenuste osutamiseks; pikendati kauplemislubasid osaühingul Laine Apteek ja Margus Luukeni Keldripool ning väljastati kauplemisluba Rein Valdmaa kohvikule "Arturijuures"; nimetati Suure-Jaani Linnavalitsuse esindajaks gümnaasiumi pedagoogide atesteerimiskomisjoni Aave Toomsalu; kinnitati Suure-Jaani Gümnaasiumi hoolekogu liikmeks Toomas Lillsaar; kutsuti tagasi osaühingu Suure-Jaani Hooldus nõukogu liige Peeter Arro ja valiti uueks nõukogu liikmeks Peedu Voormansik; seati korteromandid Jaama 2, Tallinna 32 ja Ringpuistee 2 elamutele; väljastati lammutusluba kvartalis nr 43 (Lembitu kaupluse ja Astra Äri vahelisel alal asuvad kuurid) asuvate ajutiste kuuride lammutamiseks; määrati hooldaja puudega isikule; nimetati Suure-Jaani Linnavalitsuse esindajaks Viljandimaa Omavalitsuste Liidu vanemate kogusse linnapea Ülo Kõst ja tema asendusliikmeks abilinnapea Peedu Voormansik. 17. detsembril määrati hooldajad kahele puudega isikule; väljastati tegutsemisluba Endel Vendelinile hauakaevamisega tegelemiseks ja matusetarvete müügiks; pikendati kauplemislubasid kauplemiseks 2002. aastal füüsilisest isikust ettevõtjatel Tiit Karusel, Urve Lichtil ja Anne Paasil ning väljastati kauplemisluba aktsiaseltsile Arnika Ilutulestiku Keskus pürotehnika müügiks; anti nõusolek alaealistele kuuluva elamu müügiks; anti nõusolek gümnaasiumiastme jõulupeo läbiviimise tõttu alaealistel liikuda 19. detsembril linnas kuni kell 24.00-ni. 27. detsembril pikendati kauplemislubasid kauplemiseks 2002. aastal füüsilisest isikust ettevõtjatel Auli Onne-Vainaru, Maive Ottas ja Piret Ottas (talle väljastati ka tegevusluba alkohoolsete jookide jaemüügiks), Viljandimaa Postkontori Suure-Jaani sidejaoskonnal ning osaühingul Rein&Liidia; määrati hooldaja puudega isikule; määrati sotsiaaltoetusi vastavalt sotsiaalkomisjoni ettepanekutele; võeti vastu Ängi oja äärse ala detailplaneering; **Linnavolikogus** 6. detsembril tagasiastumisega seoses lõpetati Helle Sauga volitused linnavolikogu liikmena, tema asemele astus asendusliige Uno Jürisson võeti vastu 7. detsembril 2000 kinnitatud linnavalitsuse koosseisu tagasiastumispalve; valiti linnavolikogu esimeheks Tõnu Siimsoo, revisjonikomisjoni esimeheks Aivar Paas ja õiguskomisjoni esimeheks Mihkel Jürisson;

valiti Ülo Kõst Suure-Jaani linna-peaks; nimetati Suure-Jaani Linnavolikogu esindajaks Viljandimaa Omavalitsuste Liidu vanemate kogusse linnavolikogu esimees Tõnu Siimsoo ja tema asendusliikmeks Ülo Kõst, Peedu Voormansik, Aave Toomsalu, Indrek Jegorov ja Matti Zirk. 18. detsembril 2001 võeti vastu lapse sünnitoetuse maksimise kord; võeti vastu 2001. aasta eelarve II muudatused; anti linnavalitsusele nõusolek alustada 2002. aastal finantseerimist 1/12 ulatuses 2001. aasta eelarvest; määrati Suure-Jaani linna veetegevõtjateks kogu linna territooriumil osaühing Suure-Jaani Hooldus ning Välja tn korterelamute ja Pärnu tn 23 piirkonnas osaühing Suure-Jaani Sume. **Suure-Jaani Vallavalitsus** 10. detsembril õigusvastaselt võõrandatud maa tagastati: Endel Mikkorile tagastati Laane katastriüksus Sürgavere külas; Ivo Asavile tagastati Soo-Maltseri katastriüksus Kootsi külas; ostueesõigusega erastati maa: Epra noorloomalaut katastriüksus Epra külas Sürgavere Põllumajandusühistule; Pargi katastriüksus Navesti külas Rainer Klettenbergile; Anniko katastriüksus Lõhavere külas Maire Lengile ja Lembit Lumile; Mardi I katastriüksus Kerita külas Linda Leitenile; Mardi laut katastriüksus Kerita külas Laine Leitenile ja Linda Leitenile; Sürgavere suurfarmi katastriüksus Sürgavere külas Sürgavere Põllumajandusühistule; Väetisehoidla katastriüksus ja Kaarhalli katastriüksus Reegoldi külas ning Tõllakuuri ja Lao katastriüksus Navesti külas osaühingule Paala; vaba metsamaa erastati: nr. 71 Jälevere külas erastati Enda Nurmsalule; nr. 56 Jälevere külas erastati Kalle Käperile; vaba põllumajandusmaa erastamine: nr. 13 Navesti külas erastati osaühingule Paala; nr. 33 Ängi külas erastati Rein Murikule; korteriomandi seadmise teel erastati Mardi II katastriüksus Kerita külas Laine Leitenile ja Sürgavere Põllumajandusühistule; kasutusluba väljastati Sürgavere Põllumajandusühistule kuuluvale korterile nr. 10 elamus nr. 5, Linda Jänesele kuuluvale aiamaajale, Aare Heerole kuuluvale elamule, osaühingule Paala ja Navesti Masinaühistule kuuluvale Navesti aitkuivatile; kiideti heaks Rehe kinnistu taluõue plaan ja väljastati kinnisasja omanikule Andreas Reinbergile projekteerimistingimused lauda olmehoone ehitusprojekti koostamiseks; kauplemisloa väljastati Viljandi Tarbijate Ühistu Sürgavere ja Reegoldi

kauplusele, osaühing Rutt Raba Pihla poele ning OÜ Rein&Liidia Kõidama kauplus-baarile; tegevusloa alkohoolse joogi jaemüügiks väljastati Viljandi Tarbijate Ühistu Sürgavere ja Reegoldi kauplusele, osaühing Rutt Raba Pihla poele ja osaühing Rein&Liidia Kõidama kauplus-baarile; kehtestati arsti tõendi alusel Suure-Jaani valla ametiasutuse töötajale kuvariga tööks ettenähtud prillide või muude nägemisteravust korrigeerivate abivahendite maksumuse hüvitamise piirmääraks 1000 krooni; toetati Suure-Jaani kultuurimaja poolt korraldatud jõulukuuske ehtimise võistlust "Jõulukuusk 2001", mis toimus 16. detsembril, 400 krooniga. 27. detsembril õigusvastaselt võõrandatud Saare A-73 talu maa Jälevere külas tagastati Jüri Kuimetsale; ostueesõigusega erastati maa: Paksu 2, Suurfarmi ja Kaalukoda katastriüksused Reegoldi külas osaühingule Paala; Kerita laut katastriüksus Kerita külas, Kuivati kompleks, Aida, Kaalukoda, Kartulihoidla ja Töökoja katastriüksused Sürgavere külas Sürgavere Põllumajandusühistule; Ruusi katastriüksus Päraküla külas Aare Heerole; korteriomandi seadmise teel erastati maa: elamu nr. 5 Sürgavere külas erastati Sürgavere Põllumajandusühistule, Arno Pärnakivile, Anneli Võsale, Ingrid Lehtveerile, Katrin Võsale, Anton Letnerile, Eero Jänesele ja Lembit Bakhoffile. Hürtli katastriüksus Sürgavere külas Olga Oleskile, Toomas Maalinnale, Leeni Tedrele ja Sürgavere Põllumajandusühistule; õigusvastaselt võõrandatud vara eest määrati kompensatsioonid Laine Toobalile, Jüri Bakhoffile, Astra Startale ja Maimu Vaiglale; alates 1. aprillist 2002 kehtestati veevarustuse teenuse 1 m3 hinnaks Päraküla, Sürgavere, Munsu, Reegoldi, Navesti ja Lõhavere külas 7 krooni ja heitvee ärakuivamise teenuse 1 m3 hinnaks Sürgavere, Kõidama ja Päraküla külas 5 krooni. Juriidilistele isikutele lisandub käibemaks 18%; kauplemisloa väljastati Viljandimaa Postkontori Sürgavere ja Vihi sidejaoskonnale; puudega inimestele seati hooldus ja määrati hooldajad; Ants Kuldkepale kuuluva majavaliduse nimeks Reegoldi külas määrati Väljataga; kasutusluba väljastati Mati Kaisile kuuluvale majandushoonele Kerita külas. **Suure-Jaani Vallavolikogu** 20. detsembril Muudeti Suure-Jaani Vallavolikogu 27.11.2001.a. määrust nr. 52 "Vee-ettevõtja määramine ja tema tegevuspiirkonna kehtestamine". Vee-ettevõtja OÜ Suure-Jaani Sume tegevuspiirkonnaks kehtestati Suure-Jaani valla haldusterritoorium, välja arvatud Päraküla küla Roosi tänava veevargisüsteem. Vee-ettevõtja OÜ Suure-Jaani Hooldus tegevuspiirkonnaks kehtestati Suure-Jaani valla Päraküla küla Roosi tänava veevargisüsteem. Teenuse hinna aluseks OÜ Suure-Jaani Sume

tegevuspiirkonnas on Suure-Jaani Vallavalitsuse poolt kehtestatud hinnakiri ja OÜ Suure-Jaani Hooldus tegevuspiirkonnas Suure-Jaani Linnavalitsuse poolt kehtestatud hinnakiri; muudeti ja täiendati Suure-Jaani Vallavolikogu 26.04.2001.a. määrusega nr. 36 kehtestatud "Lapse sünnitoetuse maksimise korda" Sünnitoetust makstakse lapse sünni registreerinud perekonnale, kui laps kantakse Suure-Jaani valla elanike registrisse ja lapse ema on kantud Suure-Jaani valla elanike registrisse vähemalt kuus kuud enne lapse sündi. Sotsiaalkomisjoni ettepanekul võib maksta lapse sünnitoetust perele, kes on ostnud Suure-Jaani valla territooriumile maja või korteri ja lapse ema on kantud vähem kui kuus kuud Suure-Jaani valla elanike registrisse; otsustati maksta 2001.a. eelarve töötasufondi kokkuhoiu arvelt jõulu- toetust vastavalt ametikoha suurusele ja töötatud ajale Suure-Jaani valla ametiasutuse ja ametiasutuse hallatavate töötajatele; peremehetu ehitisena võeti arvele Kiigemäe majavalidus Tällevere külas, mille viimane teadaolev omanik oli Jaan Kauber, kes suri 1975. a.; ostueesõigust ei teostatud Keskuse tn 18, Raismiku ja Vanakesa Jüri maaiüksuste suhtes. **Olustvere Vallavalitsus** lubada omanikul Hele Saareoksal ühekordse projekteerimisloa alusel koostada ehitusprojekt vastavalt kehtivale Olustvere aleviku elamutsooni detailplaneeringule ja projekteerimistingimustele. Erastamisele kuulub vaba põllumajandusmaa nr.9 Sõkla mü., nr.30 Naadi mü., nr.5 Kesa mü., nr.32 Jõeluha mü., nr.33 Ristiku mü., nr.36 Rõugu mü., nr.37 Heina mü., nr.38 Timuti mü., nr.57 Põllu mü., nr.61 Rukki mü., nr.62 Odra mü., nr.63 Nisu mü., nr.67 Ojala mü., nr.28 Kõbla mü., nr.2 Ädala mü., nr.51 Sirbi mü., nr.73 Künni mü.; erastamisele kuulub vaba metsamaa nr.124 Kati mü.; õigusvastaselt võõrandatud maa tagastati Eesti Vabariigile Karu Mihkel mü. 39,26 ha Mäekülas; kauplemisluba väljastati Viljandi Tarbijate Ühistu Täaksi ja Ülde kauplusele, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli kauplusele; tegutsemisluba väljastati Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli sööklale, kondiitri- ja lossi kohvikule. **Olustvere Vallavolikogus** lubati Olustvere Vallavalitsusel teha alates 01. jaanuarist 2002. a. iga kuu kulutusi kuni üks kaheteistkümnendik 2001.a. eelarve kuldest kuni eelarve vastuvõtmiseni; Olustvere valla 2002.a. eelarve esimene lugemine; kinnitati osaliselt vaba põllumajandus- ja metsamaa erastajate nimekiri; vabade metsamaade enampakkumise korraldamine vabadele metsamaatükkidele; seoses Olustvere valla taaskehtestamise 10.aastapäevaga avaldati tänu kauaaegse ja kohusetundliku töö eest Are Auale, Taivo Tederile, Leontine Kobinile, Maire Lompile, Mari-Liis Kõutsile ja Rein Murikule.

24.12.2001. Anno Domini

Ootan pimedani ja lähen surnuaiale. Nagu paljudel eelmistelgi aastatel, eelistan seda "jõuluusulistest" täidetud kirikule. Kümmeaastat tagasi uskusin, et tuledesäras surnuaed näitab eestluse elujõudu. Täna ei ole ma päris kindel, kas see pole mitte lihtsalt moes olev kombetalitus. Siiski loodan, et küünalt süüdates mõtlevald paljud enne meid elanud põlvkondadele ning olnud ja tulevatele päevadele.

Peagi asendub aastatuhande esimene aasta uuega. Mida see aasta endaga toõi? Tõi vähenenud turvatunde pea kogu maailma jaoks, kõrgtehnoloogiat jäi alla inimese kurjale tahtele ja fanatismile, inimese tahte jõud tõi kurbust paljudele.

Südamevalu ja kurbust on aasta toonud ka mitmete lähedaste ja vähem lähedaste inimeste ellu. Raske haigus viis vaevalt paari nädalaga ühe poole toredast vanapaarist. Alkoholi tarbinud politseikomissari juhitud auto lõpetas noore mehe spordi- ja elutee. Kaasasündinud südamerikkega täisea künnisele jõudnud noormees saab loota vaid arstiteaduse edenemisele ja elada seni "kümmeaastat meelit korraga". Noored mehed on riigile, s.t. pensionäridele, invaliididele, õpetajatele, tollitöötajatele, ..., maksmata jätnud kümneid miljoneid kroone: summast oleks jätkunud Suure-Jaani linna ja valla ning Olustvere valla kõigiks kuludeks pea kaks aastat. Üks meheikka jõudnud noor mees on võõral maal osalenud kümnetes pangaröövides ja teine saanud tuntuks kui haritud, usaldust äratav pettur, kes ei halasta ka kõige lähedasematele. On see aja märk?

Mõõtmatu hulk valu kõigis neis peredes, kes ei ole võõrad kusagilt kaugelt, kes kõik on mingil hetkel minu elust "läbi käinud". Saan vaid loota, et aeg toob unustust, lohutust või lahendusi.

Perekesksemad ja hingelähedasemad võimalusi ootan järgmiselt aastalt ka neile, kes koondatud või muul viisil töö kaotanud ja kes oma pere ülalpidamiseks peavad töövõimalusi kaugemalt, s.t. suurematest linnadest otsima. Väikelinnadest lahkuvad paraku nii riigiasutused kui monopolide esindused. Ja inimestest, kes on sunnitud sama tegema, jääb üle vaid aru saada.

Jõuluõhtul küünlaid süüdates meenus seekord nii palju kurvaks tegevast. Ometi on aasta jooksul olnud ka väga palju rõõmsaid päevi ja kordaminekuid. Kuid on ju luuletajagi kirjutanud:

*on kurbus vahel kaunimigi
tal kaugemal on piir
ta läheb läbi aastatest
kui puhas hele kiir*

Toogu uus aasta kõigile õnne ja armastust! Viimast isegi siis, kui see vahel ka kurbust tähendab, sest...

*Kui rõõmu ei toonud armastus
Siis hea, et kurbuse tõi
et miski sinus elama
ja helisema löi*

Üks naine Helekollane

SÕNUMID

Jõululaadal kaup pakkuv Hedi Pulla võttis ametit nii tõsiselt, et nimesiltki oli rinnas

Liuväli linnarahvale

Heino Johanson ja tema poolt juhitud päästemeeskonna mehed

valmistasid jõulukuul lastele ja täiskasvanutele rõõmu ning tegid ka sellel aastal uisutamiskõlblikuks järveosa kiige läheduses. Suure-Jaani järvel toimub vilgas tegevus

Jõululaat

Suure-Jaani Gümnaasiumi jõululaadad on muutumas traditsiooniks. Seekord oli tunda, et lastel olid eelmiste kordade kogemused olemas ja nii mõnigi oli laada jaoks paremini ette valmistunud kui varem. Tunda oli ka konkurentsi tekkimist ja võis rääkida väikestest pankrottidest, sest "ärimeeste" rohkuse tõttu müük nii hästi ei edenend kui mullu. Kahju, et üritusel osales vähe lapsevanemaid. Kuid osta sai sealt omavalmistatud kaarte, kingitusi, käsitööd, küpsetisi ja kaasavõetud vanu mänguasjugi. Kiitma peab neid vanemaid, kes olid oma lastele appi tulnud ja aidanud laadakaupa varuda või valmistada. Nii õpitakse eluks vajalikku juba varakult.

mitte üksnes talikalastajate poolt, vaid tublide meeste tegevuse tõttu võiks mõni hakkajam spordihuviline lastelastele ja vanematele tegelema hakata.

Sajandi suursündmus

Ühel jõulueelsel nädalal kogunes Suure-Jaanis rahvas vanasse veskimajja, et aimu saada salapärasest tegevusest, mis toimus juba pikemat aega Järve poe keldriruumides, kus enne oli taara vastruvõtu punkt. Kohale oli tulnud palju külalisi. Avasõnas ütles poja kõrval seisev Rein Valdmaa: "Teie ees seisab kaks meest, kelle kohta on öeldud, et nad on hullud. Algas kõik 1996.aastal, kui kaupluse rendile võtsin. Ehitamine polegi kõige

raskem. Hoopis käikulaskmine ja paberite kordategemine. Panin Artur Kapi kalmule täna küünla põlema, et otsekui luba küsida temanimeselise kohviku avamiseks. Ristsetele 20. Juunil on oodata Akadeemilist Meeskoori ning Urmas Sisask on lubanud kirjutada selleks puhuks ka helitöö. 23. juunil toimub siin keelpilliorkestri kontsert, kus mängitakse Straussi ja Haydenit."

Urmas Tuuleveski sõnavõttust jäid meelde mõtted selle kohta, et hull aeg vajabki "hulle" inimesi. Linnaeape Ülo Kösti tervituskõne puudutas perioodi, mil majas oli elektriroom. Naisteklubi esindaja Urve Siimsoo

lubas aga oma südamlikus kõnes, et naisteklubi liikmed tulevad kindlasti suvel appi haigusstardidele. Rääkisid veel paljud külalised, ka Andres Uibo ja Urmas Sisask. Teie väärtuseks on kultuur, mida saaksite pakkuda turistidele, väitsid nad. "Eliitlokaal," ütles Andres Uibo, "ei tohiks latti alla lasta." Külalastajad sõid Arturi kalkunipraadi, kuid oli võimalik tellida Mardi metsapraadi, Villemi sidrunisuitslit ja Alberti kalapraadi. Üheks sajandi suursündmuseks Suure-Jaanis on kahtlematult vana veskihoone renoveerimine. "Arturi Juures" on kuulus juba üle Eestimaa.

Kohviku avamisel esitas Urmas Sisask oma ehedat heliloomingut

FOTOD: Jaanus Siim

JÄRELKASV

Eneli Raid

Eneli Raid on üks Suure-Jaani aktiivsemaid noori. Tal on tahet ja indu, millega jõuab rabeleda mitmel rindel. Eneli on nimelt Suure-Jaani Gümnaasiumi õpialsomavalitsuse liige.

Enelist on alati väga palju abi. Tal on suurepärase oskused ürituste korraldamisel. Lisaks poliitikale huvitub Eneli psühholoogiast ja meditsiinist ning peale gümnaasiumit ongi tal plaanis ühte neist kolmest

alast õppima minna.

Enelil jätkub lisaks õpilas-omavalitsusele aega ka Keskerakonna Noortekogu Suure-Jaani klubi jaoks ning tänu tema aktiivsusele valis klubi ta peasekretäriks. Enelist on klubi juhtimisel väga suur abi, sest tihti peale tuleb ta välja niisuguste ideedega, et hoia ja keela. Tema ülesandeks on hoida korras kogu klubi dokumentatsioon ja vastutada ka reklaami eest.

Uue aasta alguses tuleb klubi välja suurepärase uudisega ning ka selle realiseerimisest võtab Eneli osa.

Eneli on populaarne teistegi noorte seas: igal kuul toimuvad Eneli juures nn teeõhtud, kus arutletakse mitmetel teemadel ning peale tööd on meelelahutus, ka sellel alal on Eneli spetsialist.

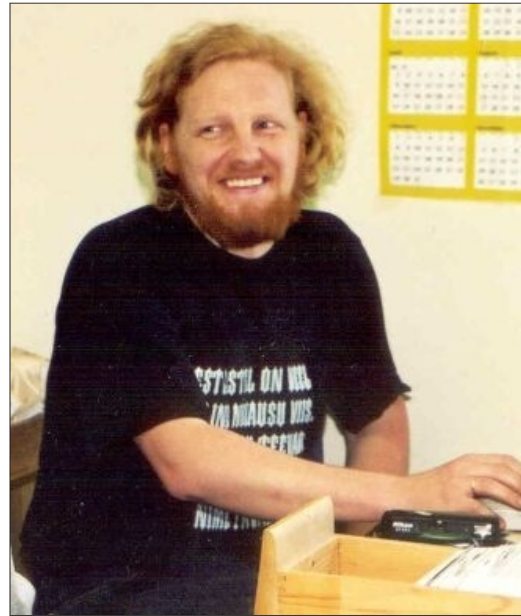
Suur tänu Sulle koostöö eest, Eneli, ja loodan, et see jätkub niisama hästi kui siiani.

Head uut aastat Sulle, Eneli!

Priit Toobal

KAASLANE

Väärt mees Veiko

Veiko on rahvas seas tuntud rohkem Weixi nime all. Omaette muhe mees. Oskab teha nalja ja oskab ka tõsine olla. Paljud teavad teda ka selle järgi, et tal on alati varuks mõni võrdlus. Kui minna temalt midagi küsima, siis võid tihti saada vastuseks mingi võrdleva jutu.

Üks mis kindel on see, et kui ta midagi on lubanud teha, siis seda ta ka teeb. Töö on talle püha. Ta on kas või terve öö üleval, aga tegemata ta oma tööd ei jäta. Sellepärast hindan ma teda väga. Ise olen temalt palju õppinud. Temalt pärsin ka oma töökoha. Enne seda aga õppisin Veiko käe all ametit.

Aega oskab ta ka maha võtta. Suur hobi on mootorrattad. Kõige rohkem panebki

imestama see, kust ta leiab aega tegeleda oma töö ja perega ning peale selle ka lihtsalt aega maha võtta. Kohalik tsikliklubi "Metsikud" on tema kaasabil algatatud ja hetkel on tegu väga elujõulise klubiga. Ei puudu ka Veiko üheltki klubi peolt. Imekspandav on selle mehe oskus end kõige vahel jagada.

Üldiselt on Veiko üks väga universaalne mees. Ei jää ta

hätta millegagi, olgu see siis tsikli parandamine või serveri hooldus.

Lisaks sellele leiab ta aega oma perele ja oskab pere eest hoolitseda.

Ergo Sims

MUUTJAD

Rein ja Risto - Aasta Inimesed

"Rein Valdmaa on supermees," ütles Reinu aitama tulnud kesknoor Priit Toobal. "Kui saja aasta pärast räägitakse Suure-Jaanis elanud ja tegutsenud vägevatest, siis ilmselt on selliseks meheks Rein Valdmaa."

Reinu enda sõnade kohaselt polevat ta aga midagi ilma poja Ristota, kes on võtnud enda kanda suurema koorma kui tema. Niisiis, isa ja poeg, Rein ja Risto on muutnud lühikese ajaga väga oluliselt Suure-Jaani ilmet. Ma olen rääkinud paljude inimestega ja kuulnud ainult kiitvaid hinnanguid nende tegevuse kohta. Rahvale on vaja eeskujusid ning innustajaid. Rein Valdmaa on mulle tunnistanud, et teda paneb imestama, miks inimesi nii vähe tunnustatakse. Tä ise oskab kiita ja toetada. Ilmselt sellepärast lootiski rahvas omal ajal, et Reinust saab linnapea. Kuid meil on tegemist mehega, kes teeb ise tegusid. Sellegi loo kirjutamise eel kohtusin ma Reinuga kirikueelsel platsil niimoodi, et ta raius parajasti kirvega tohtu suurt kännujurakat. Samas kõrval tegutses poeg ja veel suur hulk hakkajaid inimesi, kes vist ise ei aimagi, millises igikestvas ja tänuväärts ettevõtmises nad osalevad. Eliitlokaal väärib oma nime, mille pani Andres Uibo. Peagi hakkavad kõik imetlema Suure-Jaanit ja selle grandioosset ümberehitist. Vanasti laoti selliseid müüre - nagu sel suvel Rein Valdmaa Järve kaupluse juures - tervete küladega. Kuid rahvas nägi, et vahel oli müüritöödel vaid Risto

üksinda. "Ma nautisin seda, mida ma seal tegin, kuigi suvekuumus oli väsitav," ütles Risto mulle ühel vabal puhkehetkel, kui julgesin teda artikli pärast tülitada. Risto tunnistas, et ta tahtis saada talunikuks sel ajal, kui riik andis lootusi väiketalupidajatele. Agronoomiat tudeerinud Risto Valdmaa on lõpetanud Olustvere Kõrgema Põllumajanduskooli. Neli aastat Soomes praktikal käies sai Risto aru, et kõige armsam oleks talle selline talupidamine nagu soomlastel Soomes. Ristost oleks saanud tänapäeva Vargamäe Andres. Kuid ajad on teised. Riik on tõmmanud vee peale temagi soovidele. Ent Risto ütles, et "töö on töö- ja töö toidab." Isa ja poeg ei tee ainult tööd. Neil on kauguleulatuvad plaanid ehk unistused ilusamast kodulinna. Rein Valdmaa ütles mulle suvel, et ta on nõus minuga

rääkima alles siis, kui osa kavandatud tööd on teostunud. Ristogi ei olnud nõus mulle oma ideedest rääkima, kuid ta ütles, et unistab palju. Ma tean nende plaane, sest ma olen õppinud nägema elu ja töötegemist selliste meeste pilgu läbi nagu nemad. Kui see oleks minu võimuses, annaksin ma selliste meeste tegevusele roheline tee. Rein

ja Risto tänavad kõiki inimesi, kes ehitustöödel on abiks olnud ja eriti neid, kes loovutasid müüride ladumiseks vanu vundamente ja kive.

Loodan väga, et nii, nagu nad oskavad tööd teha, oskavad nad ka puhata. Seda selleks, et neil jätkuks tervist ja energiat pikka aega aastateks.

Tiiu Jürriado

FOTOD: Jaanus Siim

JAANUARIMÖTTEID

Veebruarikuus algava hobuseaasta kohta ütles Igor Mang "Maalehes" mõtlemapanevad read: "Universum on lahutamatu tervik. Maailm on energiat organiseeriv süsteem. Tippteadus on nüüd samadele seisukohtadele jõudnud. Füüsikat õppinud peaksid teadama Edward Lorenzi librikaefekti lugu: täna Pekingis librika tehtud tiivalöök võib põhjustada järgmisel kuul tormi New Yorgis. Inimesed, kas te saate nüüd aru, mida võivad põhjustada need koletuslikud pommid, mis aastalõpul langesid Afganistani mägedele? Pole midagi imestada, et 2002. aasta saab olema suurte looduskatastroofide aasta. Pärast Nõukogude Liidu kokkuvarisemist on USA see, kes kannab kogu maailma ulatuses elu hävitavat printsipi. Tema heaolu tuleb teiste rahvaste ja riikide arvelt. Ta sööb ja elab üle oma võimaluste, tema vekslid on tühjad. Ei saa lõputult ekspuuteerida loodust, sest maakera ressursid on piiratud."

Juba vanarahva tarkusest ja omagi kogemusest teame, et kõik halb, mida teeme, tuleb endale tagasi. See tõde on korruga nii globaalne ja provintslik. Aasta alguses tasub vaadata seljataha, olla enese suhtes kriitiline ja teha muudatusi. Ajalehetöö viib mind kokku inimestega, kellega muidu ei kohtuks. See on väga rikastav. Mulle meeldis detsembrikuu lehe küsimus ja see teadmine, et meie ümber on väga palju neid inimesi, keda tuleks tunnustada. Kuid on ka vastupidiseid näiteid. Me ei ole oma lehes eriti kirjutanud halbade asjadest. Suurejaanilasi vapustas hiljuti teade, et üht nende linna eakat inimest on julmalt pekstud.

31. detsembril, mil aasta hakkas läbi saama, lahkuski julma teguviisi tagajärgi mitte üle elades meie seast Suure-Jaani linna aukodanik ja Suure-Jaani vaimuks hüütud mees, kes oli oma tööga kõikidele eeskujuks. Nendel aegadel, mil polnud olemas linnahooldust, hoolitses Jüri Kask tasuta linna heakorra eest: ta niitis järve aares kõrkjaid, pügas puud ja pühkis kõnniteid. Igasuguse ilmaga võis näha teda tööd tegemas ja hädaliste appi ruttamas. Tema aiamaal oli kevadeti alati kartul kõige varem maas ja kogu suve said inimesed imetleda tikksirgeid juurviljavagusid ja umbrohuta peenraid. Kas keegi oskaks nimetada veel kedagi, kes Jüri Kasega oleks sarnanenud? Loomulikult, sest Jüri eeskuju oli nakkav. Peagi kirjutab Leole veel ühest inimesest, kellel on Jüri Kasega väga palju ühist, just töössuhtumise poolest. Mare Põdra, tema majanaaber, pakkus Jüri Kaskle Aasta Inimese tiitlikandjaks. Kahtlematult väärrib tema isik meelespidamist ja tunnustust. "Ja see inimene, kes tõstis Jüri Kase vastu käe, saab kindlasti oma karistuse," ütles Rein Valdmaa mulle, kui ta sõnas, et nende toitlustusasutusel "Arturi Juures" oli au teha Jüri Kasele matuselaud.

Möödunud aastasse jääb mitmeid ajaloolist väärtust omavaid sündmusi, mis avaldavad mõju veel meie lastelastele. Ühest sündmusest loete ka Leolest, kuigi sellest kirjutas pikalt ka "Sakala".

Lugeja kindlasti saab aru, et meie piirkond on suur ja toimetaja igale poole ei jõua. Väsimatult kordan siingi üleskutset, et kirjutage meile, selleks et leht oleks rikas erinevate sündmuste ja inimeste poolest. Erinevalt teistest ajalehtedest oleme avaldanud kõik materjalid, mis toimetusse on jõudnud. Mõnikord on juhtunud, et materjal ootab oma ilmumisaega kuid, kuid lõpuks oleme oma inimeste artiklid kõik avaldanud.

Tahan öelda ühe filmikangelase sõnad: "Mõtle sellele, mis sul on, mitte sellele, mida pole." Osates hinnata loodust, kaaslasti ja kõike head, suudame vastu panna raskustele, mida eelolevaks aastaks on ennustatud.

Edu ja tervist, armas lugeja!

Tiiu Jüriado

SÕNUMID

"Leole" Arturi juures

4. jaanuaril sõitis Suure-Jaani valla buss mööda külasid ja võttis peale lapsi, et need tuua pidulikule lõunale uude kohvikusse "Arturi Juures". Lapsed, kes ajalehe lugejaile koju viivad, väärivad suurt tunnustust. Märt Perve kui

"Leole" lehe peatoimetaja andis sõna kõikidele omavalistuste esindajatele ja ka külalistele "Sakala" toimetusest. Eve Rohtla, "Sakala" pea toimetaja, rääkis pikalt ja huvitavalt oma lehest ja avas uusi tahke tänapäevase lehe tegemisel. Selgus, et kord kuus ilmuv ajaleht omab siiski teistsugust suunitlust ja ta ei saa olla äriplane ettevõtmine. Meie

siiski ei aja äri, vaid oleme segu informatiivsusest ja ka loominguilisusest kohalikus "soustis". Ühisplilt, mis tehti Ängi oja kaldal, annab aimu inimeste rohkusest, tänu kellele ajaleht sünnib.

Marko Reimanni kaunis ja mehelik laul jääb meenutama toredat koosviibimist, mis võiks saada traditsiooniks.

Suure-Jaani Gümnaasiumi Säästva Arengu Ring on alustanud tegevust

Alates novembrist käib teisipäeviti koos Suure-Jaani Gümnaasiumi Säästva Arengu Ring (SJGSAR) 11. klassi õpilase Martin Pentsoni juhendamisel. Ring tegeleb nii teoreetiliste õppuste kui ka praktiliste tegevuste ja projektide läbi viimisega. Alates detsembrist alustas SJGSAR koostööd Miksikese õppekeskkonnaga, kus on üleval kõigile huvilistele avatud viktoriinisari säästva arengu ja looduskaitse teemadel.

Viktoriin on koostatud ja üles pandud täielikult ringiõpilaste

poolt. Ka Interneti teel saabunud vastused parandatakse õpilaste poolt ning tublimatele etapivõitjatele on Miksike välja pannud auhinna. Viktoriinisari ise koosneb neljast etapist, millest kolm on pikad (globaalprobleemide, bioloogilise mitmekesisuse ja säästva arengu teemadel) ning üks reaalarajas jututoas kõikvõimalikel keskkonnalaastel teemadel toimuv ONLINE finaali. Esimesest pikast voorust võttis osa 227 inimest üle kogu Eesti, praegu toimub teine voor. Kuni 20 tublimale vastajale on peaaühinnaks talvine nädalalõpp koos SJGSARiga metsatalus, kus ringi õpilased tutvustavad säästva arengu ja eluviisi põhimõtteid ning erinevaid võimalusi noortel kaasa lüüa keskkonnalaastel tegevuses kohalikul ja rahvusvahelisel tasemel. Nii ONLINE finaali kui ka nädalalõpp-seminari organiseeritakse Säästva Arengu Ringi poolt. Informatsioon

viktoriinisari kohta ning etappide toimumise ajakava on Internetis aadressil <http://vabrik.ee/keskkond/> Jaanuari esimesel laupäeval viibis SJGSAR aga Suure-Jaani järve ääres, puhastades Ängi oja äärt. Koos Suure-Jaani Kesknoortega aitasime Rein Valdmaa ettevõtmisel maha võtta ja põletada vanad paplid. Säästva Arengu Ringil on veelgi mõtteid ja ideid, mida tulevikus teostada. Loodetakse alustada koostööd mitmete teiste samalaadsete klubide ja huviringidega mujalt Eestist. Suure-Jaani Gümnaasiumi Säästva Arengu Ringi kuuluvad Mikk Pentson, Toomas Lillsaar, Laura Lillsaar, Katre Bernhardt, Marek Tints, Kristel Koitla, Eve Toomsalu, Helen Kõstner. Ootame alati juurde veelgi huvilisi, kokku saame teisipäeviti kell 14.40 bioloogiaklassis (kabinet nr. 203).

Martin Pentson

Paikusel hakkab Suure-Jaani vorstitööstus praade pakkima

Paikuse alevikku Sindi sovhoosi töökoja jäänuste asemele ehitab Lääne-Eesti toidutööstus Balti riikide esimest praepakendustsehhi.

Märtsi teisel poolel valmivas tsehhis asub tegutsema Lääne-Eesti toidutööstuse omanikest Suure-Jaani vorstitööstus, kirjutab Pärnu Postimees.

Uusim tehnoloogial põhinevas ja Itaalia masinatega sisustatud

tsehhi suuakse pakkimapaade.

"Pakendisse läheb kõige ehtsam restoranipraad, mille soojendamise võtab vaid minuteid," selgitas Suure-Jaani vorstitööstuse juhataja Rein Rätsep.

Praepakendi alusel on kolm süvendit, neist ühte mahutatakse lihatükk, teise kartul või muna lisand ning kolmandasse juurvili. Kiletatud pakendit ei külmutata, vaid sellesse lastakse gaas.

Rätsepa sõnade järgi saab inimene kvaliteetpraet kätte 30 krooniga ehk poole odavamalt kui restoranist.

Paikusele kerkiva tsehhi äri-

plaanis on kirjas, et vahetusega valmib 2000 pakendit reaalseerimisajaga üks kuu. "Liialt suur kogus Eesti jaoks, sestap trügime üle piiri, nii Läti kui Leetu," märkis Rätsep.

Lääne-Eesti toidutööstuse tootmistehhi ehitust Paikusel alustas Eston Ehitus läinud aasta lõpul. Rätsepa jutu järgi läheb ehitus sisustusega maksma kaheksa miljonit krooni ja tsehhis saab tööd 15 inimest.

Paikuse vallavalitsuse maanõunik Jaak Mets sõnas, et Suure-Jaani vorstitööstuse algatus rajada toitlustustsehhi nende valla territooriumile väärrib kiitust.

TEISED MEIST

PEREKOND SUBI AED SÜNNIB UNES

Õhtul on ilus tuledes purskkaevu vaadata, ütleb Raina Subi. Aias tegevusetult istuda pole perekond Subil tavaliselt aega. Viljandimaa ühe kauni ma kodu, Suure-Jaanis paikneva Endel Subi eramu aias on kiviktaimla, purskkaev ja sootaimede nurk maasikapeenrad ja kartulivaod alles hiljuti välja vahetanud.

"Mul oli Puiatu koolis hästi vahva õpetaja ja seal paiknes üks ilusamaid kooliaedu," kirjeldab Raina Subi oma aianduskire algust. "Olen maatudruk ja ka kodus oli aed, aga seal pöörati tähelepanu teistele asjadele. Aga tahad ju alati ikka seda, millest lapsepõlves ilma oled jäänud."

EHTNE BOTAANIKAED.

Kahekorruselise maja on kolmeaastaselt parema käe kaotanud Endel Subi naise abiga tervenisti ise ehitatud, vaid siseviimistlustöödes kasutati abilisi. "Ta aitab mind kõigis töödes, ainult kingapaela ei saa ise kinni," imetleb Raina abikaasat, kuid tunnistab samas, et aiateemalisi vaidlusi on peres peetud küll. "Kakleme hirmsasti! Kui tema ütleb, et teeme nii, siis ma seisan risti vastu ja pool tundi hiljem lähen tema juurde tema enda ettepanekutega." Paar möönab, et igaks juhuks pole nad majale ja aiale kulunud summat kokku liitnud.

Praegu on aias pooleli kevadel istutatud männipuu ääristamine puukoortega. Männipuu on ladvata sort. "Ma ei tahagi, et kõik asjad klassikaliselt ilusad oleks," väidab Raina ja viitab veidi viltu kasvavale hõbekuusele. "Igavene kõõbakas, kõik olid ta ära põlanud, aga tema tahab ju ka kasvada," õigustab perenaine.

Endli eriline kiindumus on okaspuud, mida aias kasvab üle 30 sordi. Raina eelistab elupuid, sest neid saab mänguliselt pügada.

Aed on täis metsast korjatud kuivanud põneva kujuga puujuuri, keskel troonib kännule ja kaevuraketele istutatud lilleklump. Subide õu näeb välja nagu botaanikaed. Aia taganurgas sirgub eksootiline värviline mais, mis seni veel oma vilju näidanud pole. Teine nurk on sootaimeline - see on täidetud ainult soost toodud taimedega.

Enamiku taimedest on Raina saanud Luua puukoolis töötava vennapoja kaudu. "Muidu läheks see kõik ikka hirmus kalliks." Sünnipäevakülalised teavad, et Rainale ja Endlile pole mõtet muud kinkida kui istikuid - miski ei rõõmusta neid rohkem. Sünnipäevakingitus on ka aia üks uhkusi - juunist talvekülmadeni õites püsiv maranihekk.

PUUDEL NÄKSISNARTSISSE.

Perema töötab Oriflame'i kosmeetika müüjana. Liikuv graafik võimaldab tal endale sobival ajal tööle käia ja ülejäänud aja aiale pühendada. Talv kulub eraaiapidaja kursustel ja ajakirjadest põnevaid ideid otsides. Suvel veedavad Subid aias enamuse päevast. Muru tahab niitmist kolmenelja päeva tagant, hekk pügada korra nädalas. Kord sõideti siiski paariks päevaks ära. "Kui koju jõudsimme, ei öelnud mina midagi, ega öelnud mees midagi. Tema võttis muruniiduki, mina hekkikärid ja läks jälle lahti."

Puudel Kessu näksis alguses ära suure osa nartsisse, aga praegu on ta perenaise sõnul sellest harjumusest loobunud. Pikka aega hoidis linde marjapuudest eemal perekonna isiklik vares, kes aga kaduma läks.

Aia keskele ehitatud purskkaevuga tiigis elab mitukümmend kokke, kelle Endel ja Raina tiigi jaoks püüdsid. "Õhtul on ilus vaadata, kui purskkaevu tuli põleb ja kalad ujuvad," kirjeldab Raina.

Kauni Kodu kandidaadiks esitamise linnavalitsuse poolt tuli Subidele üllatusena. "Ise näeme aeda ju selle pilguga, et mis kõik omal kohal pole ja mida veel teha tuleks," kinnitavad nad.

Aias niisama istumiseks ja grillipidude pidamiseks jääb perel aega vaid paaril korral suve jooksul, kui iseseisvat elu elavad täiskasvanud pojad perede või sõpradega külla tulevad.

"Me näeme väga sageli unes ideid, mida aiaga ette võtta, kõige paremad lahendused tulevadki unes," räägib Raina. Naine on märganud, et tema iluaia eeskujul on ka ümberkaudsed inimesed oma majaümbrust rohkem hooldama hakanud.

Helen Eelrand

FOTO: Jaanus Siim

KIRJAD KAUGELT

Ühed novembrikuu Kuhjaverre külalised olid Saaremaalt Põide vallast. Nad olid tulnud Vastemõisa naisteühenduse sünnipäevapeole. Hiljem saatsid nad meile kirja saarlaste seiklustest Mulgimaale. Muljed on kirja pannud Udo Suuretee

Kui Vastemõisa Naiste Ühendus Viljandimaalt augusti esimesel nädalavahetusel oma kostitajatega Otimõisa "Aderkasi" laulu- ja tantsunaistega pärast paari koosveedetud päeva hüvasti jätsid, anti selgelt mõista, et järgmiseks soovivad nemad olla kostitaja rollis. Kutsuti oma naisühenduse esimesele juubelile - viienda aastapäevale.

Tuultest-tormidest ärahirnutatud saarlastel võttis otsuse langetamine sada päeva aega, aga siis leiti, et "see asi" tuleb ära teha, kui laevaliiklus lubab. Nii oligi 17. novembri hommikul põidlaste mikrobuss Kuivastus praami ootel, lastiks laulunaised oma juubelikingitustega, sohver ja kaks "turvajat".

Vastemõisa rahvamaja ees, talviselt klaaslibedal platsil ootasid juba naisteühenduse noorikud. Aga maja sees paremate palade all ägisev lookas laud. Kuigi keegi ütles saksapärase "Head isu!", jäi siiski võimule maamehe "Jätku leivale!", sest heast isust hoolimata jätkus kõigile piisavalt.

Talvine päev on lühike ja tema äkiline lõpp üsna pime. Seepärast saigi hõlmad ruttu vöö vahele pandud ja uuesti bussi kobitud, kaasas eelmisest sügisest tuttavgiid, oma valda ja selle lähiümbrust (aga võib-olla tervet Mulgimaad) hästi tundev Mari-Ann Kolga. Meie sõidu sihiks oli Olustvere vald, öieti küll selle valla üks küla - Kuhjaverre. (muide, meie Mustjala vald on sõprussidemeis Olustvere vallaga, kellega neil oli augusti algul suurem sportlik jõukatsumine, mis külalistele napilt kaotati. MM 14. 08.01)

Klaasiks lihvitud kruusateel oli pidev oht enne Kuhjaveret sõit kraavis lõpetada, aga pr. Mari-Ann oli osanud meie uudishimu nii üles kütta, et hirmust ei hoolitud. Lõpuks olimegi kuhja kujutava kolmnurkse külatähe ees. Pöörasime tähe alt külasse. See külavahetee pole küll oma nime vääriline, kui ootame veelompele ja rattarummu ni ulatuvat "kolgatat". Ka perede juurde viivad teejupid on korras (tatud). Miks "perede"? Aga sellepärast, et on rõhutatud talu(pere)nimi, mitte asukate perekonnanimi. Me sõidame külla külavanemale Tire Romeole, keda kahjuks pole kodus (on Harjumaal kogemusi jagamas). Aga meid võtab vastu Tire perenaine Urve - Tire Urve. Nii on igas peres: väravas silt ja nimi juures: Liua, Raba, Perdi, Siimu, Nõmme, Punase, Tupe jne. nii

paarkümmend peret järjest. Kas kuasagil Saaremaal oled märganud küla postkastidel talu(pere) nime? Mina küll ei ole kõik on taandunud perekonnanimemele. Kahju! Isegi väga. "On ju maal olnud ikka taluperemehed tuntud oma talude järgi. Ühe katuse all elavad mitme põlvkonna inimesed ja hõimlased, kes ei kannu sugugi ühte perenime. Talu nimi on kui järjepidevuse ja ühtsuse hoidja", nii seletas asja Tire perenaine.

Tire Urve on tore ja lahke, ladusa jutuga naisterahvas, kes pidas meile lausa loengu oma küla elust ja saavutustest. Ta teeb seda tublile inimesele väärilise uhkustundega. Palju on abi saadud tänu igasugustele oskuslikult koostatud projektidele. Neid kõiki taotleb ja esitab MTÜ Kuhjaverre Küla Selts, mille eesotsas on juhatus ja mille liikmeil kindel maks. Ühiste jõududega ehitati kooskämimiseks külamaja, kus võimalik pidada ka sünni- ja muid pidupäevi.

Ei hakka rohkem kirjeldama selgitama. Kellel huvi, käigu ise ära! Saab hulga targemaks ja selgemaks, et ega see Eesti küla väljasuretamine nii lihtne olegi, kui kõikjal nii visa vastupanu osutatakse kui Kuhjaveres. Lahkumisel tänasime perenaist ja jätsime külalisteraamatusse "jälje" m a h a .

Giidi ettepanekul sõitsime Olustverre, et oma silmaga kaeda sealset lossi, parki ja kõike sinna juurde kuuluvat. Lossis on teisel korrusel huvitav muuseum linnutopiste ja liblikate koguga. Selle kinkis tulevastele põlvedele vaatamiseks asjahuviline Ilmar Tilk. Pargist ja tiigist peletab meid varsti eemale raskelt ründav õhtuhämarus. Tagasiteel saame giidile esitatud küsimuste kaudu veel paljugi huvitavat teada.

Õhtul koguneb Vastemõisa rahvamaja saali külalisi ja õnnitlejaid - ligi sada inimest. On rahvariideis noorikuid (kuigi pensionieas) teistest keskustest, kes tulid juubilari õnnitlema ja temale oma tantsulist isetegevust näitama. "Aderkasi" naised piirdusid lauluga, pakuti kvartetti, duetti ja soolot. Kuigi plaksutati kõvasti, ei tehtud haiget kellelegi.

Pidu kestis kella kolmeni, sest kostitajail polnud vähimatki lootust, et kauged külalised enne kella viit lahkuksid, kiirustamaks esimesele, kelle kaheksasele praamile.

Niisugused eesmärgistatud äkk-külastused on ennast harivad õppetunnid, pealegi ei muutu keegi ööpäevaga võõrustajale tüütuks ja endal ei jõua veel tekkida koduigatsust.

Kuhjaverre tasub kindlasti minna uute mõtete akumuleerimiseks ja avastamiseks, et leitud uus on tihti see ammu unustatud vana.

MÄLESTUSEKS JÜRI KASELE 11.12.1908 - 31.12.2001

KASKEDE ALLEED

Üks päev ei unu uue aasta talves,
aeg sulges elu näinud silmalaud.
Puud seisid vaikselt latvu liigutades -
on mullapõues nende sõbra haud.
Kord kodulinn uut tänavat kui rajas,
laps istutamas isa kõrval seal
puid, valvates neid nende noorusajas,
et sirguksid nad rohetavas reas.
Kõik kordus nii kui kevad saabus linna,
juur elumahla leidis mullamaas.
Lapsed võisid rõõmsalt teele minna,
lind puude latva laulma tuli taas.
Te elasite sarnast nime kandes,
kõik aastad kõrvuti kui sõbrad truud.
Veel kaua kohisegu rõõmu andes
need kirjutävelised kasepuud.
Vaid praegu nende okstes tuul ei hulla
ja lubatud on lehetul alleel
tal oma tuisukeeristega tulla,
lund hange keerutada koduteel.

Uno Sikemäe

OMA- LOOMINGUT

Jõuluõhtute kodusoe leek
sulandub pihkude vahel.
Andmise-võtmise ahel
settib südamekärgedes meeks.

Kaugelt igatseb tuline tuum
loitsida valgust su teele-
tuleta vaikusel meelde
ta on su täht ja hingamisruum.

* * *

Mõtete samet
on paitavalt pehme
joovastav purpurne lõim,
oh, kuidas kõik on
nii otsatult ehtne,
Elu ja ulmade
ühtepõim.

* * *

Sina, mu hingemaastike kuld
loobumisudude taga,
hoia iseolemistuld,
olla et võiksid vaba.

Sina, mu südameaedade lind,
laulad muutunud häälel,
kaelas sul peen sübariidide ling,
seeravid, keerubid päälael.

* * *

Kust tuleb tuhin
ja palang,
elavneb ulm?
Eluhinguse puhang
toidab su tuld.

* * *

Lase oma hingekaevu
allikselget nestet.
Puhasta see kasvõi praegu
Kinnismõttestest.
Leia oma hingejõkke
voolukiirust, sära.
Kõrvalda ükskõik mis tõkkes,
võta tammid ära.
Luba oma hingemerel
lainetada vabalt.
Ära keela vaimul, kerel
siiralt armastada.

Ene Kõvatomas

KUU KÜSIMUS

MILLISTE MÕTETEGA LÄKSITE UUDE AASTASSE?

Ave Mägi, üliõpilane: "Täiesti tõisteme mõtetega, pidades silmas oma õpinguid. Mul pole seatud muid suuri eesmärke peale selle, et tahaksin edukalt lõpetada teise kursuse.

Uue aasta võtsin vastu kodus, rahus ja vaikusel. Südaööl käisin õues ja soovisin naabritele head uut aastat. Oli natuke kahju Arnoldit telerisse rääkima jätta, aga õues käimine on meil traditsiooniks. Soovin algaval aastal kõikidele head tervist!"

Eduard Aasav, pensionär:

"Eks me kõik ootame paremat ja stabiilsemat elu - see on ju eelduseks tasakaalustatusele. Aga kõik algab inimesest endast. Maa ilma ei muudeta vaidlustega ega programmidega. Me vajame uut, muutumisvõimelist inimest, kes elab piibli õpetuse järgi, mitte marksistliku ideoloogia kohaselt. Eesti rahvas on raamaturahvas, lugemishuviline. Sooviksin, et inimesed mõtleksid, kes nad on, milleks ilma sündinud ja mis on elu eesmärgid. Haaratakse kinni igasugustest vooludest, kuid vaja oleks jääda tõe juurde. Praeguse maailmakorralduse kohta võib öelda, et seeme on külvatud ja vili küpseb. Perekonna lagunemine on traagika

alus: vanemate ja laste vahelised suhted on halvad, sest lastele ei õpetata vastutustunnet. Kui lapsele süstitakse maast madalast vihkamist nagu mõnedes riikides, kus usulisel pinnal on suuri tülisid, siis jõutaksegi vägivallatsemiseni ja suitsiiditerrorismini. Me elame ju nüüd nende viljade keskel."

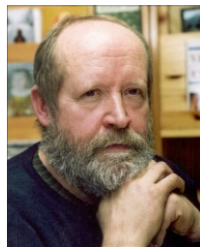
Ruve Eckbaum, õpilane:

"Külm oli, aga sellest hoolimata võtsin uut aastat vastu väga rõõmsas meeleolus. Viibisin aastavahetusel Viljandi noortekeskuses,

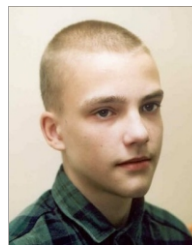
suhtlesin sõpradega, mõnus oli. Alanud aasta suurim unistus on kool lõpetada. Tulevikku ma ei karda. Mis tulema peab, see tuleb ka. Tänapäeval on vaja olla optimistlik. Pessimistina leitakse elus palju halba, nii et närv ei pea vastu. Soovin kõigile head uut aastat ja et õnnelikuks ikka rohkem oleks."

Jüri Mikkor, töötaja:

"Uue aasta võtsin vastu kirikus keskoisel palvusel. Astusin uude aastasse lootusega, et kõik läheb paremaks. Loodan leida väärrikat tööd. Koguduse elugi võiks paremini edeneda, sest "kadunud pojad" võiksid taas leida tee oma koguduse juurde. Muret tekitab see, et ei hinnata

väärikselt tootjaid kui väärtuste loojaid. Oigetekks meesteks peetakse vaid vahendajaist ärimehi. Soovin kõigile uueks aastaks kannatlikku ja kindlat meelt."

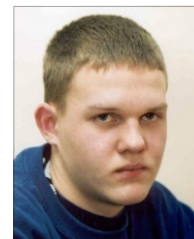
Jorma Härm, õpilane:

"Meil on traditsiooniks terve perega kodus uut aastat vastu võtta. Keskööl läheme õue, kohtume naabritega, vaatame rakettide lendu. Alanud aastal kavatsen

rohkem õppimisele pühenduda. Püüan lõpetada klassi ainult neljade ja viiete. Aasta võib kujuneda maailmale küllaltki pingeliseks, kuid ma loodan, et Eestit see ei puuduta. "Leole" lugejaile soovin hoolsat lehelugemist ka selleaastal."

Ain Kuulmata, õpilane:

"Uut aastat võtsin vastu kodus koos perega. Südaööl lasime õues rakette ja käisime keskväljakul jõulupu juures. Tahaksin uuel aastal kõike paremini teha kui möödunud aastal. Näiteks õppida paremini, olla töökam. Natuke on ka hirne, sest lõpueksamid on ees. Soovin kõigile head uut aastat, uusi mõtteid ja ideid."

Pildistas ja küsitles Jaanus Siim

Koolivaheajal toimusid Suure-Jaani Linnavalitsuse saalis koolinoorte kabeesivõistlused.

Väga pingelise turniiri võitjateks osutusid:

1. TÖNU SAEGA
2. KAUPU VOORMANSIK
3. ERKKI JAANHOLD

Peakohtunik Hugo Hommik

TÄNUVALDUSED

Rein ja Risto Valdmaa tänavad kõiki koolinoori, Veiko Kattus't, Lauri Lõhmus't ja Sivar Joandi't abi eest puude mahavõtmisel, saagimisel ja koristustöödel.

"Sipsikud" tänavad Olavi Ojaste't (OÜ Olmar), Raul Mägi (OÜ Akronaare) ja Arlet Martinson'i (OÜ Esteimer Grupp)

ÕNNITLEME SÜNNIPÄEVALAPSI!

SUURE-JAANILINN		
JENNI LICHT	16.01.1903	99
MAIVE SPITSMACHER	07.01.1912	90
EVA KALBUS	23.01.1915	87
VEERA KOODRES	12.01.1916	86
MARTHA SIIL	28.01.1921	81
GERTRUD KALA	03.01.1927	75
ELVI MOKK	21.01.1932	70
SILVI LINDEMANN	14.01.1942	60
LEO PUTROLAINEN	26.01.1952	50

SUURE-JAANI VALD		
ELISAVETA VAGA	07.01.1912	90
ELISE SOOPA	04.01.1913	89
SALOMIA KÄBA	14.01.1913	89
ELLA KOODRES	08.01.1914	88
KÄTE SAAR	26.01.1915	87
LINDA SARK	05.01.1916	86
UNO SAABEL	06.01.1918	84
HELMI TOMINGAS	05.01.1919	83
LINDA OJA	13.01.1920	82
ELLI-MIRALDA TEPPER	15.01.1921	81
HILDA-MARIE		
MÄNNIKSAAR	20.01.1921	81
ARMILDE SAABEL	30.01.1921	81
ADELE LEINSOO	09.01.1927	75
LEMBIT REIMANN	28.01.1927	75
HEINAR RAUDSIK	08.01.1932	70
VILONELLA REIVO	16.01.1932	70
TAIDO TEDER	16.01.1932	70
AINO PUU	29.01.1932	70
MARET KUPP	07.01.1937	65
ILLE SÖÖDOR	11.01.1937	65
ANTS KULDKEPP	13.01.1937	65
NIKOLAI BALABIN	07.01.1942	60
VLADIMIR BOIKO	27.01.1942	60
SILVI PIIR	06.01.1947	55
MAIVE SASSIAD	14.01.1947	55
UNO KINK	06.01.1952	50
VAMBOLA PÖDER	06.01.1952	50
ESTER PIHLAKAS	07.01.1952	50

OLUSTVERE VALD		
SELMA SAAREPERA	19.01.1909	93
LINDA VAINOLA	15.01.1912	90
LEIDA SONK	10.01.1914	88
GABRIELE SCHMALZ	26.01.1914	88
SEMJON TIHOMIROV	24.01.1917	85
MARIA PUBULAINEN	27.01.1920	82
VERNER PILT	27.01.1927	75
ARVED IBRUS	12.01.1932	70
JUULIA KALVIK	23.01.1937	65
REIN LÖHMUSSAAR	17.01.1947	55
ELVI MÄGI	02.01.1952	50
AIN VAHTRAMÄE	14.01.1952	50

Austatud Kuhjaverelased,
Olustvere ja
Suure-Jaani valla ning
Suure-Jaani linna
elanikud,
Koostööpartnerid,
Leole tegijad ja lugejad!

Soovime algavaks hobuse aastaks
tugevat tervist,
kosutavaid kohtumisi,
tarmukaid tegemisi
ning tundkem rõõmu sellest,
mis meil on.

Romeo Mukk
MTÜ Kuhjavere Küla Selts

ÕNNITLEME! SILVI LINDEMANN'I 60. juubelisünnipäeva puhul

Lea, Lembit, Margit, Aivar
ning väike Andrea

Õnnitleme lapse sünni puhul!

Raili Kaupmehel ja Ain Ramjalal
sündis 12. detsembril 2001
poeg Alain Ramjalg

Kristi Sepal ja Priit Vellemäel
sündis 29. detsembril 2001
tütar Kertu Vellemäe

OÜ LANDEKER OSTAB

kasvavat metsa ja metsamaad
hind kuni 60 000 EEK/ha
Tasu kohe!

Tel. 051 79 866; 051 10 415
Fax 06335576

AVATUD

P- N 11.00- 21.00
R- L 11.00- 01.00

ARTURI JUURES

Telefon 043 71 336

Teated

19. jaanuaril 2002 kell 11.00 ootame Suure-Jaani Gümnaasiumi algklasside majja ettevalmistusklassi lapsi ja nende vanemaid

Müüa õunu "Antoonovka" ja "Talvendauging"
Tel 59 805; mob 052 37726

16. novembril 2000.a. varastati minu külmpapist 27 kanamuna, suitsukanaliha ja vürtsikilupang.
Kahju rahaline väärtus 69 EEK.
Kes teab midagi vargast, palun teatada Jaama tn. 23, telefon 71 731, Ilmar Rebasele.

Fotograaf Jaanus Siim teeb Suure-Jaanis ateljeefotosid dokumentipildist perepildini. Eelnev kokkulepe telefonidel (043)72001 või 05178704

OÜ TEHNOPUIT OSTAB

	KUUSK	MÄND
Ø 11 - 13 cm	350 EEK	350EEK
Ø 13.- 18 cm	640	640
Ø 18 ja < cm	760	640
.D kvaliteet	350	350

Kuusepaberipuid 370 EEK;
männipaberipuid 350; kasepaberipuid 310; lepapakku 300 (2,5; 3,1) pikkusega;
haavapakku 320 (2,5; 3,1; 3,7) pikkusega

Ostame samas kasvavat metsa ka koos maaga. Raie + väljavedu
Tel. 056 688 332

† Mälestame

Aino Vendelin	22.03.1954 - 02.12.2001
Mahvalda Loigo	24.01.1929 - 12.12.2001
Jüri Kase	11.12.1908 - 31.12.2001
Maria Neeme	21.02.1914 - 03.01.2002
Elfriede Paimla	15.07.1930 - 02.01.2002
Aino Kerge	15.10.1927 - 04.01.2002

e-mail: leole@vald.s-jaani.ee
http://www.suure-jaani.ee/leole
Reklaamkuulutuse hind: firmal 150.- kr., eraisikul 15.- Kr.
Reklaami ootame kuni 1. kuupäevani.
Toimetusel on õigus artiklite teksti redigeerida lühendada.

Toimetaja:
Tiiu Jürjado tel. (043) 71 580
Suure-Jaani jsk,
Tiiu Jürjado@mail.ee
Toimetaja-abi fotograaf
Jaanus Siim tel. (043) 72 001
Mob. 051 78 704
Jaanus.Siim.002@mail.ee

Kontaktisikud:
Suure-Jaani Linnavalitsus
Aili Adamson tel. (043)71 145
faks. (043) 71 271
suure-jaani@suure-jaani.ee
Suure-Jaani Vallavalitsus
Märt Perve tel. (043) 55 431
faks. (043) 55 439

mart@vald.s-jaani.ee
Olustvere Vallavalitsus
Silvi Raudmets tel. (043) 74 266
faks. (043) 74 389
olustverevv@alex.vil.ee
Suure-Jaani Gümnaasium
Reeda Sadam tel. (043) 71 130
faks. (043) 72 050

mob. 052 02 343
reeda@sij.edu.ee
Küljendus Külliky Lohu
Tel. (055) 18 297
kiky@s-jaani.ee

Trükk
OÜ Vali Press
Põltsamaal Pajusi mnt. 22
Tel. (077) 52 491
vali@estpak.ee

LEOLE Kolme omavalitsuse infoleht
ilmub 1 kord kuus.